

НЭГЭДЭХИ НЮУРТА:
Угөө үгэбэл үнэн сэхээр дүүргэхэ
хэрэгтэй.
Хонин бүхэндэ хахад центнер — мүшэр
мөшө бэлэдхэхэ.
Олон хүүгэдтэй эхэнүүдэ «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумай Указ.

Хүүгэдтэй комсомольско организацнугудай эмхидхэлэй хүдэлмэрини хэмжээ дээшлүүлхэ.
ДҮРБЭДЭХИ НЮУРТА:
Доржо Банзаровой нэрэмжэтэ пединститутт.
Голландин демократическэ олохитын эрилтэнүүд.

Үгээ үгэбэл үнэн сэхээр дүүргэхэ хэрэгтэй

1947 он хадаа манай Эхэ ороной түүхэдэ тон ехэ удхатай жэл болно. Энэ жэлэй намар Агусеж Октябриска социалистическэ революциин илан манжаа, манай оронодо шэнэ общество байгуулагданаа хойшо өгсэ 30 жэлэй ой гүйсэхэ байна. Советскэ хүнүүд хадаа нимо ехэ цэриүүлэ ажал хэрэгтэй амжалта илангаар утгадаг заншалтай гээшэ. Тиммэл эдэндэ үндэр баян ургаса хуряжа, энэ өйе утгахын түлөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрхсөө дэлгэрүүлэ гөхөн Алтайн хизаарай колхознигуудай урзал бүхы Советскэ Союзай тариашадар байшагдана байна. Тэрэ урзалы дэмжжэ манай Бурят-Монголойшье эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, МТС ба совхозуудай хүдэлмэрилшээхэ, хүдөө ажалай мөргөжлөг социалистическэ мүрхсөөндэ оролоод, тон ехэ ба харюусалгатай уялганууды абанан байгаа гээшэ.

Биднэр, советскэ хүнүүд хадаа өөрнөгөө абанан үйлгээр бэшэ, харин хэжэ бүтээхэн үгэж хэрэгтэ харжа омогорхол байбади. Хүнэй, бүхы коллективнэй ажал хэрэгтэ хойн ажалары сөгнөхэ гээшэ үнэн зүб, ажабайдалаар шалгагдана ябадал болно.
Мүнөө хаа-хаанагуй хабарай тариалгы дүүргээд, нар хахалагын ажаа, тариалын хойнохо харууналга хэжэ байгадаа, тариалын урда тээ абанан уялгануудаа аймагууд болон колхозууд али тухай дүүргээд гэжэ харжа үзэрээр болоо. Мүнөө социалистическэ мүрхсөөндэ шуудла анхарала табидат колхоз, МТС ба аймагууд өөнд хөөрөөдө багалан догоруулашшаа дүүргэлтэ шалгаасажа байна. Паргин айкомудай пленумүүд болохо, тэрэн дээр аймагуудай абанан үлэги дүүргэлтэ тухай асуудла зүлбөө хэлсэгдэжэ байна.

Социалистическэ уялгануудай дүүргэлтын нигэжэ түрүүшнхөө, хаа-хаанагуй шалгагдажа байхада, колхозник бүхэнэй, тракторист бүхэнэй, ферма, бригада, колхоз бүхэнэй, бүхидөө аймагай хэжэ байган ажалы харжа үзэхэ хэрэгтэй болно. Төөд, уялгаа хойи шөнөн дүүргэжэ байна гэвэлбирид гэжэ харал үзэе.
«ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральскэ Пленумнэй түүхэтэ тогтоолоор зоригжон, бүхы советскэ ороной, тэрэнэй тоодо Бурят-Монголойнгоо саашанхи хүгжэлтын хэрэгтэ, мун арад зөндө элбэг дэлбэг өдөө хооло ба ажаүйлбэридэ түүхэй эдэй база байгуула гөхөн бүтээхэдэй харцтэ өөдөнхөө хубиты оруулхы хүсөөбиди» гэжэ Прибайкальскэ аймагай тариашал хэлээ нэн.

Энэ бүхы эрилтэнүүдэ дүүргэнгүйгөөр социалистическэ уялгануудаа бэлдүүлжэ болохгүй байна. Тиммэ дээрнөө, аймагуудай партины, советскэ органууд хадаа эдэй эрилтэнүүдэ бэлдүүлжэ ябадаа гол анхарала хандуулажа, социалистическэ уялгануудай дүүргэлтын шалгалтын саашаа шагнагдаха еһотой. Нютагтаахи хутагдэлригэй органууд тиммэ шалгалтын дүнгүүдэ гансахан нэ колхозой правлени дээрэ гү, али МТС-эй совет дээрэ зүлбэн хэлсээд болхо бэшэ, харин бүхы колхознигуудай, бүхы трактористууд ба хүдөө ажалай бусад хүдэлмэрилшээдэй анхалдаа хургаха еһотой. Бүхы Бурят-Монгол, бүхы аймагууд хадаа социалистическэ мүрхсөөндэ хэн түрүүлжэ, хэн гээдхэжэ ябана гэжэ мэлэхэ еһотой. Тимн энэ мүрхсөөн хадаа Михаил Бондаревский, Евдоким Зайцева, Бочев, Шойнзюнов шэнги зуу мянгад шэнэ түрүү хүнүүдэ дэлбүүлжэ байганинн бүришье найшаалтай. Манай аймагай ба ханын газетнууд эдэ түрүү хүнүүд тухай үргэн нийтэдэ хэлэжэ, тэднэй дүй дүршэлнэ дамжуулаха еһотой. Колхозно агитаторууд болон социалистическэ мүрхсөөнэй солото хүнүүдэй үлээр жашагээр үргэн нийтэ зонинэ хургаха үүргэтэй.

Манай зорилго хадаа социалистическэ мүрхсөөнэй тугтэ улам дээшлэжэ үргэжэ, тэрэнэй амжалты улам бүри арбидхаха ябала болно.

Хабарай тракторна хүдэлмэрини түсэбтэ нүхэр Базаров хутагдэлригдэг тракторна бригада июнини 10-ай мэдээгээр 142 процент, жэлэйгээ түсэбтэ 78 процент хүргэбэ. Нимбэрэ, цэгэ услово тракторниш 242 га зөөлөн хахалаггаар хуургаһан байна гэшэ. Гадча, парай түрүүшн хахалагы 110 процент эрхим шанартайгаар ба сэг болзор элбэг дүүргэһэн байна юм.

Нютагтаа электростанцитай болоходни

Торин колхознигууд тон ехэ эдэбхитэйгээр Тохойско гидроэлектростанци бариха эхилээ
ДООДО-ТОРИ. (Телефоноор абтаба). Торин аймагай 9 колхозой колхознигууд Тохойско гидроэлектростанциин барилгы 1947 оной декабриин 5 хүртэр бариха дүүргэхэ гөхөн зорилго урдаа табиа. Мүнөө тус барилга дээрэ хамта 450 колхознигууд эхэхэн эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ.
Энэ электростанци бүтээд байхадаа аймагай 9 колхозууднаа гадна, аймагай центры, мун 2 МТС-ые электрин галаар хангаха болно.
Электростанциин барилгын хүдэлмэридэ ажаллажэ байгаа Каландаравилин нэрэмжэтэ колхозой колхозник Василий Войко гэгшэ үдэр бүрин даалгабарита нормоо 200 проценттээ үлүүлэн дүүргэдэг ба июнини 14-дэ канав мэлтлгала хүдэлмэрилхэдөө даалгабарита 4 дахин үлүүлэн дүүргэбэ. Мун газар малтагшад Д. Колodin, Т. Елисев болон 15 наһатай И. Хороших гэгшэд үдэр бүхэээйнгөө даалгабаринууды 150—200 процент бэлүүлнэ.
Мун ВКП(б)-гэй айком ба айгүйсэдкомой үүсхэлээр электростанциин барилга дээрэ воскревик үнгэргэдбэ. Тэндэ 500 гаран хүн хабдаалсаба.
Тус барилга дээрэ кинокартина харуулагдана, дайшалхы хуудаа нууд гаргагдана. Энэ гидроэстанци баригтадай дунда агитационно хүдэлмэри мун ла муу бэшээр табигданхай.

А. Шадав, «Б.М. Внээнэ» корреспондент.

ХОНИН БҮХЭНДЭ ХАХАД ЦЕНТНЕР МҮШЭР НАБША БЭЛЭДХЭХЭ!

Сабшалангаа найжаруулна

Закаменай аймагай олонхи колхозууд үбөө тэжээлэй баян ургаса абыхын түлөө сабшалангай газары үгтэжүүлжэ ба уяажа байха юм. Тодорхойлон хэлэбэл, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Ц. Будаевай эрийдэг герасимовскэ эвэнэ 60 гектар сабшалангаа 60—70 центнер үбөө хургахын зорилгоор энэ газары улашан ба мангаад шарга нар шөбхөөр үгтэжүүлхэн байна. Тэршэлэн «Улаан Октябрь» колхоз 40 гектар сабшалангаа нар шөбхөө тараанан ба 50 гектар улашан, 450 гектар модо шулууннаа сөбөрлөн байха юм. Мун Молоотовой нэрэмжэтэ колхоз 65 га үгтэжүүлхэн, 70-аад га улашан ба 3.000 гаран шарга нар шөбхөө сабшалан дээрэ гаргана байна. Гадна тус колхозууд үбөөхуряалгын зэр зэмсэгүүдэ гүйсэд бэлэн болгобо.

1000 центнер бэлэдхэбэ

БЫРЕН. (Телефоноор абтаба). Түнхэнэй аймагай колхозууд мандаа мүшэр набша бэлэдхэлгэ эмхитэйгээр ажилбэ. Тоорын сомоной «Улаан Тооро» артелиин колхознигууд июнини 25 болтор хонин ямаан бүхэндөө центнер набша намаа бэлэдхэе гөхөн урлалтайгаар аймагай бүхы колхознигуудта хандаба. ВКП(б)-гэй айкомлой бюро болбо тус хандалгы найшаагаад, энэ үүсхэлнэ дэмжэхын (усд колхозуудта дурдаха.
«Улаан Тооро» колхоз түрүүшн хоёр үдэртэ 350 центнер мүшэр набша бэлэдбэ. Тэршэ эн Тоорын сомоной «Осоавнахим» колхоз 150 центнер, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз—150 центнер, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз—125 центнер мүшэр набша бэлэдхэхэн байна. Бүхы аймаг соо түрүүшн хоёр үдэртэ 1000 центнер мүшэр набша бэлэдхэгдэбэ.

Бичурин колхозуудта

БИЧУРА, июнини 20. (Телефоноор абтаба). Аймагай олонхи колхозууд үбөөхуряалгада хүсэд бэлэн болобо. Кримиин нэрэмжэтэ, Мэргэнтин сомоной Сталиннэй нэрэмжэтэ ба Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд машина зэмсэгүүдэ найжаар түхээрээд, мүнөө мүшэр набша бэлэджэ байна.
Түрүүшн хоёр үдэртэ тэдэ колхозууд 90 центнер мүшэр набша бэлэдбэ. Аймагай колхозууд түгөөрөө эхлэжэ түгөөрлэн сабшалага орохон, Г. Мунгалов.

Үбөөхуряалгада бэлэн

Бүхы аймаг дээрэ абад харахада, июнини 10-ай байдалаар, бүхы колхознуудай мунл 38 процент, морин тармуурнуудай 33 проценттэ заһабарилагдана ба аса, тармуур, хажуур гэхэ мэтин зэмсэгүүд гүйсэд бэлэдхэгдэжэ байна.
Нимбэрэ үбөөхуряалгада бэлэдхэлгэ ойрын хэдхэн үдэрүүд соо дүүргэхын түлөө бүхы хүсээ ээсүүдэ шуула.
Б. Шонов.

Кяхтын аймагай Бировэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Чибакөө) үбөөхуряалгын кампанида гүйсэд бэлэн болобо. Мүнөө 8 сенокосилка, 6 морин тармуур, 135 хажуур, 220 гар тармуур гэхэ мэтин үбөөхуряалгын зэр зэмсэгүүд түхээрэгдөөд байна. Гадна, 68 гектар сабшалан уйалагдана ба хурагшадай хүсөөр 80 гектар сабшалан модо шулууннаа сөбөрлөдхөн байха юм.
Тэршэлэн Калининнэй нэрэмжэтэ колхоз мун гүйсэд түхээрэхэй. Энэ колхозой лудовоудта 250 гектар сабшалан модо шулууннаа сөбөрлэ. Колхозой слесарь Евсеев 8 сенокосилка, 5 морин тармуур эрхим шанартайгаар заһабарила.
В. Журавлева.

КОМБАЙНЫН АГРЕГАТ ТАРИА ХУРЯАЛГАДА БЭЛЭН

Курбын МТС-эй залуу коммунист нүхэр Е. Н. Базаровый комбайнны агрегат Заиграйнаа аймаг соо түрүүлжэ, лөня тариа хуряахаар гүйсэд бэлэн болобо. Байгаажа жэлдэ өөрингөө комбайнаар орооно тариа хуряаха түсэбтэ 250 процент дүүргэхэ гөхөн уялга өөртөө ажажа нүхэр Базаров комбайннэйгча заһабарилагы хабар эртнөө эхилээд, мүнөө эрхим шанартайгаар дүүргэбэ.

Хабарай тракторна хүдэлмэрини түсэбтэ нүхэр Базаров хутагдэлригдэг тракторна бригада июнини 10-ай мэдээгээр 142 процент, жэлэйгээ түсэбтэ 78 процент хүргэбэ. Нимбэрэ, цэгэ услово тракторниш 242 га зөөлөн хахалаггаар хуургаһан байна гэшэ. Гадча, парай түрүүшн хахалагы 110 процент эрхим шанартайгаар ба сэг болзор элбэг дүүргэһэн байна юм.

Мүнөө, парай хооронхи хахалагын урда тээ тракторнуудал ремонтто табиа, тарахуряалгада тэднөө һалдгүйгөөр ба дүүрэн хүсөөрнэ ябуулхы хангажа байна.
Эрхим бригадирнууд нүхэр Дымбрыловэй ба Козовой урлалы нүхэр Базаров хадуунаар уггажа, республикын тракторна бригадануудай хоорондо дэлгэрэн социалистическэ мүрхсөөндэ эрхэмтэйгээр оролоод, Ново-Брянскэ МТС-эй нүхэр Д. Д. Дараевай бригады мүрхсөөндэ урлан байха юм. Тингэхэ зуураа нүхэр Базаров өөрингөө тракторнуудай хүдэлмэрини жэлэй түсэбтэ трактор бурини 500 га хүртэр зөөлөн хахалаггаар дүүргэхэбин гөхөн уялга абанан байна.

12 комбайн заһабарилагдан

Сэлэнгын МТС-эй комбайнернууд тариа хуряалгада эрхимээр бэлэдхэхын түлөө социалистическэ мүрхсөөндэ үргэнээр дэлгэрүүлэхэй. Мүнөө МТС-эй 16 комбайнуудай 12-нь хуряалгада гарахаар бэлэн болоо.
Комбайнернууд Базарова, Нимажанов, Мункуев, Митапов ба бусад комбайнуудта даа болзорхоо 10 хоног урид найжаар заһабарила дүүргэһэн байна.

Тус хурууанин коллектив болбол Баргажанай аймагай Телятников-Уринскэ хурууанин дэргэдхи жэмэстэ питомнигүүд ба хурагшадтэй Чоботовоцуудай үүсхэлнэ халуунаар дэмжэхэ урлалба.

Аргадынхи Бүхэсоюзна конькурса оролохотгоо хамта Куруманай аймагай бүхы питомнигүүд ба хурагшадтэй Чоботовоцуудай үүсхэлнэ халуунаар дэмжэхэ урлалба.
Н. Центоз.

ЖЭМЭСТЭ МОДОНУУДЫЕ ТАРИНА

Московско областин Чоботовско 7 жэлэй хурууанин хурагшадтай орон нютагуудта жэмэстэ сарилгивэр шэмөө гөхөн үүсхэлнэ Куруманай аймагай Аргадын 7 жэлэй хурууанин питомнигүүд ба хурагшад найшажа, эдир залуу эрхим садовоцуудай өврээрэгэ олохо бүхэсоюзна конькурса оролобо.

Тус хурууанин коллектив болбол Баргажанай аймагай Телятников-Уринскэ хурууанин дэргэдхи жэмэстэ питомнигүүд ба хурагшадтэй Чоботовоцуудай үүсхэлнэ халуунаар дэмжэхэ урлалба.

Аргадынхи Бүхэсоюзна конькурса оролохотгоо хамта Куруманай аймагай бүхы питомнигүүд ба хурагшадтэй Чоботовоцуудай үүсхэлнэ халуунаар дэмжэхэ урлалба.

РОСТОВСКО-ОБЛАСТЬ
Сальскэ районной «Гигант» гэжэ совхоздө элдернэ хуряалга эхилээ. 9-дхи огдолендэ нүхэр Зинченкоын агрегат 15 гектар хуряаха түсэбтэ орондо үдэр бүри 25 гектар хуряана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. П. Эмченныин агрег ат элдернэ хуряажа ябана. А. Штейнмидвай фото (ТАСС)-эй фотехригкэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдэ «Эхын Алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

- СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-ай Указай үндэһээр СССР-эй Верховно Соведэй үмнөөшөө шагнаха гөбөл:
Найман хүүгэдтэ турһэн ба хүмүүмүүлһэн эхэнүүдтэ
«ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ II ЗЭРГЫН ОРДЕНООР
1. НОВОЛОДКАЯ Еватерина Михайловна — Улан-Удэ городской Железнодорожно районной гэрэй эзэн эхэнэр.
Долоон хүүгэдтэ турһэн ба хүмүүмүүлһэн эхэнүүдтэ
«ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ III ЗЭРГЫН ОРДЕНООР
1. ГОЛДЕНБЕРГ Ханэ Соломоновна — Улан-Удэ городской Горьковской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
2. КОРЧЕВСКАЯ Мария Яковлевна — Железнодорожно районной Дивизионная станицин ДОС-ын хүдэлмэрилшэ.
3. МОРОДСКАЯ Татьяна Александровна — Улан-Удэ городской Горьковской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
4. РЕШЕТНИКОВА Анна Степановна — Улан-Удэ городской Заводской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
5. ТИТОВА Александра Ивановна — Улан-Удэ городской Заводской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
Зургаан хүүгэдтэ турһэн ба хүмүүмүүлһэн эхэнүүдтэ
«ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ I ЗЭРГЫН МЕДАЛЯР
1. АПОСОВА Татьяна Яковлевна — Улан-Удэ городской Железнодорожно районной гэрэй эзэн эхэнэр.
2. БАЕВА Дарья Ивановна — Улан-Удэ городской Горьковской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
3. ГАВРИЛОВА Клавдия Павловна — Улан-Удэ городской Заводской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
4. ЕВСЮКОВА Парасковья Васильевна — Улан-Удэ городской Заводской районной ОРС-ын столовнын хүдэлмэрилшэ.
5. МЯСНИКОВА Татьяна Андреевна — Улан-Удэ городской Горьковской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
6. НАУМЕНКО Варвара Германовна — Улан-Удэ городской Железнодорожно районной гэрэй эзэн эхэнэр.
7. СЕМЕНОВА Ольга Михайловна — Улан-Удэ городской Железнодорожно районной гэрэй эзэн эхэнэр.
8. ТЕПЛЯКОВА Анисия Протасовна — Улан-Удэ городской Горьковской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
Табан хүүгэдтэ турһэн ба хүмүүмүүлһэн эхэнүүдтэ
«ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ II ЗЭРГЫН МЕДАЛЯР
1. ГУФАЗЕНА Елена Исаевна — Улан-Удэ городской Заводской районной столовнуудай трестын базын хүдэлмэрилшэ.
2. ДОМБИНОВА Елизавета Мертихарвна — Улан-Удэ городской Заводской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
3. ЗЮЛЬБИНА Татьяна Захаровна — Улан-Удэ городской Заводской районной ПСТЗ-гэй ЖКО-гэй хүдэлмэрилшэ.
4. КОНОВАЛОВА Маланья Евстратьевна — Улан-Удэ городской Заводской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
5. СЕЛЕЗНЕВА Парасковья Яковлевна — Улан-Удэ городской Заводской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
6. ТОЛСТОБРОВА Наталья Андриановна — Улан-Удэ городской Железнодорожно районной гэрэй эзэн эхэнэр.
7. ШАЛАЕВА Капиталина Екимовна — Улан-Удэ городской Заводской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
8. ЧЕЛНОВА Елизавета Васильевна — Улан-Удэ городской Заводской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
9. ЧИБОТОВА Елизавета Трофимовна — Улан-Удэ городской Заводской районной гэрэй эзэн эхэнэр.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЭМИЛОН.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.
г. Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1947 оной июнини 12.

И. В. Сталиной биографии шудалагшадта туһаламжа

ИОСИФ ВИССАРИОНОВИЧ СТАЛИН

2. Закавказьеда большевистскэ организацинуудай байгуулагдажа байха үедэхи ажа-ябуулгын тухай

XIX зуунай эсэстэ Россия ажайууд... борин шагилалзын хужажа ба хүдэлмэришэний хүдэлсөөний урхагатай хамта...

1895 ондо Лениной байгуулхан «Хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз» болол бүхы орон дотор...

Тэрэ Удэ Закавказьеда революциноно хүдэлмэришэ тэндэ сүлдэгдэн орд марксистуудай ябуулжа байгаа. Элдэб түрэлэй сүлөөлхын идэйнүүдэ ба нэн түрүүндэ марксистын идэйнүүдэ шэбэрүүхын түлөө таатай зохиод эрхэ байдал бий байба...

Хүдэлмэришэдэй эдэбхитэй хубинь социал-демократин туг доро нюуса кружогуудта нэгдэдэг байба. Нэгдэмэл революциноно организаци ба нэгдэмэл нюуса центры байгуулаха тухай эрмэлзэл бий болол байгаа...

1897 ондо хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз социал-демократическа организацитай холбоо барисаа байгуулан ба 1898 ондо Тифлиссэ «Месаме-даси» гэжэ социал-демократическа организацида оролгон байгаа...

«Месаме-даси» болол 1893 ондо Грузида бий болон түрүүшын социал-демократическа организаци байган ба Кавказда марксистын үзэл сурвалжууды тарааха хэрэгтэ мэдээжэ хайн хүрэг эзлэһэн байна...

Жордания ба тэрээнэй тала баригшад экономическа хүрээлэлдэ ба Грузийн национальна талаара урган манаша абаддаа бүхы ангийнудай интересүүдэй мөнх хамта байһан тухай буржуазно-националистическэ тезис гаргаһан байха юм...

«Месаме-даси» гэжэ бүлэгтэ хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно шугам бий болон байгаа. 1898 ондо хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэгэ амхидхэжэ, тэрээнэй составта Сталиньа хада Цулукидзе ба Кенховели гэгшэд оролсон байна...

Хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

Закавказьеда революциноно организацинуудта байгуулаха ба яттаруулан суглуула хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

«Хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз» гэжэ Лениной амхидхэн союзы жэшээ деган абаһан юм. 1898—1900 онуудай үедэ хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

Лениной амхидхэн «Искра» газетин түрүүшын номер 1900 оной декабрыда хилын саала гарһан байгаа. Ленискэ «Искрын» гарахада хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

Экономическа кризисэй ахижа байхада, бүхы Росси доторки шитингэн революциноно хүдэлсөөний сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

Закавказьеда пролетаринай революциноно тэмсэлэй урган хүдэлсөө мэдээжэ хаанта правительствэ болол социал-демократическа организацинуудта ба тэдэнэй хүдэлмэришэдэ эсэргүү репрессии хэжэ, хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

1901 оной марьш 21-эй хүни полици болол Сталиной байрда нэгжүүл хэлэн байгаа. Тэрэ нэгжүүл болоһон хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

Хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

«Брозола» газетин 1901 оной ноябрь сүүлчээр удаахи номертэ «Российска социал-демократическа парти ба тэрээнэй ойрил эрлэгүүд» гэжэ гаршангай нүхэр Сталиной шулаа статья тунхаглагдаһан байгаа. Тус статья соогоо хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

«Брозола» газетин 1901 оной ноябрь сүүлчээр удаахи номертэ «Российска социал-демократическа парти ба тэрээнэй ойрил эрлэгүүд» гэжэ гаршангай нүхэр Сталиной шулаа статья тунхаглагдаһан байгаа. Тус статья соогоо хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

Нягэжэ, тэрэ Удэ, опортунистиктай эрд шашта ба хэлбэрлэгүү тэмсэл соогоур Закавказьеда Ленинско-искровскэ организаци урша гарба. Тэрээнэй ахтэ амхидхэжэ ба хүдэлмэришэний И. В. Сталин байгаа. Аяар тинхэдэ батумска хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

бүхыдэн дэмжэлэн ба хүгжөөһөн байха юм. «Брозола» болол Тифлиссэ социал-демократическа организацины идэйн-амхидхалэй талаар бүхжүүлхын түлөө эхэл үүрэг дүүргэһэн байна. 1901 оной ноябрыда социал-демократическа организацины түрүүшын Тифлиссэ конференци боложо, тэрэндэ социал-демократическа бүхы шахуу кружогуудай түлөөлгилээр байсаһан юм. Тус конференци болол Российска социал-демократическа хүдэлмэришэний партини Тифлиссэ комитетые хунгажа, тэрээнэй составта нүхэр Сталин хунгагдаһан байгаа. РСДРП-гэй Тифлиссэ комитетые байгуулан абадал хада Грузийн революциноно социал-демократиде угаа эхэ туйлалтэ болоо. Тэрэ туйлалтада хүдэлмэришэний үүргэе нүхэр Сталин дүүргэһэн байгаа.

1901 оной ноябрын эсэстэ Тифлиссэ комитет болол нюуса революциноно хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

Хүдэлмэришэ-забастовцинуудта эсэргүү хаанта правительствын абаһан полицией хэмжээгүудтэ харуу болон нүхэр Сталин марьш 8-да хүдэлмэришэний ангийн манифестаци амхидхэн байгаа. Манифестацин полицией управлендэ дүтэһэн ошод, арестовалагдаһан хүдэлмэришэ-забастовцинууды сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

Хойто удэрнь, 1902 оной марьш 9-дэ, нүхэр Сталин болол машай партини түүхэдэ мэдээжэ, батумска хүдэлмэришэний угаа эхэ политическа демонстраци амхидхэжэ, тэрэндэ 6 мянша шахуу хүн хабаадаһан байха юм. Революциноно дуунууды дуулан, улаан тугууды ламшуулжа демонстрантууд болол арестовалагдаһан хүдэлмэришэдэй байһан казарманууд гэжэ олоһон байгаа. Хүдэлмэришэдэй демонстраци оройлон нүхэр Сталин ябаһан байна. Таргатын, үгы наагтай демонстраци худар буулаһан болоо гэжэ харуулһан сэрэгүүдэй эрлэг тэбихад харуу болон нүхэр Сталин болол демонстрацинуудта ханджа, таран ошолонг, харин арестовалагдаһан сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

Демонстрацинуудта эсэргүү хаанта сэрэгүүдэй эрлэг мууһайгар аманлаһанайн түлөө харуу болон РСДРП-гэй Батумска комитет болол нүхэр Сталиной башын дайшалхы прокламаци гаргажа, паризьмэ унагааха тэмсэлдэ хүдэлмэришэд ба тарашадые уршалан юм. Тус прокламаци гаргал Батумжэ бэшэ, харин Грузийн бусад олон хотуудад Ургэлээр тарагдаһан байха юм.

Нүхэр Сталиной идэйн талаарнь зоригшууд ба сохэ хүдэлмэришэдэй байһан батумска сохышууд хада большевизмын революциноно политическэ бодото ябуулжа дээрэ харуулан байна. Экономическа эрлэг-забастовцинууд хада хүдэлмэришэдэй хүдэлсөөний дээдэ шата болохо бүхы батумска хүдэлмэришэдэй политическа демонстрацинууд гэхэ гү, али хаанта засагтай журамтай тэмсэхэ тэмсэл болон ургадаг байба. Батумска хүдэлмэришэдэй мартовска политическа демонстрацида хүдэлмэришэдэй хүдэлсөө социализмтай холбоо абадалы нүхэр Сталин хэрэг дээрэ бээһүүдэ бэлэй. Батумска сохышууд хада гансаа Закавказьедин хүдэлмэришэд, тарашадэ олоһонгын нэрээн хүдэлсөөн бэшэ, харин тэрээнэй суурин бүхы орон дотор дэлгэржэ, бухаросийскэ политическэ улхаштартай болоһон юм.

Нягэжэ, тэрэ Удэ, опортунистиктай эрд шашта ба хэлбэрлэгүү тэмсэл соогоур Закавказьеда Ленинско-искровскэ организаци урша гарба. Тэрээнэй ахтэ амхидхэжэ ба хүдэлмэришэний И. В. Сталин байгаа. Аяар тинхэдэ батумска хүдэлмэришэний ангийн сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союз революциноно-марксистскэ бүлэг болол революциноно марксистын туге аршалан хамгаалжа, пролетаринай централизованно революциноно парти байгуулаха үндэһэн хууришууды табиха зуураа Грузида революциноно хүдэлсөө бухаросийскэ хүдэлсөөний хубинь гэжэ тоолодог байһан юм...

тарсва интернационализмын бата бөхи үндэһэн хууришууд дээрэ байгуулажа, тэрээнэй ээргэдэ элдэб национальностнуудай — грузин, армян, азербайджанец, ородуудай түрүү пролетаринары шэгдүүлһан юм. Хожомын Ленин болол партини Закавказьеда организацины пролетарска интернационализмын үзгэр жэшээ мүн гэжэ нэгтэ бэшэ хэлэһэн байха юм.

1902 оной апрельд полици болол нүхэр Сталины арестовалжа, батумска түрмэдэ хааба. Нүхэр Сталин түрмэдэһэ байхада организацитайгаа холбоо барисаагаа таһалаагүй ба революциноно ажал-ябуулгажа болжуулаагүй хэв. Тэрэ түрмэдэ 1903 оной намар болон хууһан байгаа. Нүхэр Сталин түрмэ соогоо РСДРП-гэй Батумска комитетэй хүдэлмэришэний хунгайлжа ба шэгдүүлжэ байлжэ, прокламаци болон листовконууды бэшэдэг хэв. Түрмэ соо байхада политическэ хаагдаһангай дүгтэ хүдэлмэришэний ябуулга байгаа.

1903 оной марьш эхиндэ Закавказьедин социал-демократическа организацины I съезд болоо. Тус съезд дээрэ Российска социал-демократическа хүдэлмэришэ-партини Кавказска Союзна комитет байгуулагдаһан юм. Кавказска комитетэй составта нүхэр Сталин заочноор хунгайда.

Түрмэ соо байхада нүхэр Сталин партини II съезд дээрэ Ленин (большевикүүд) болон Мартов (меньшевикүүд) хоорой хоорондо болоһон ехэлэн арасдаланууд тухай мэдээжэ. Сталин хада Лениной талада бата бэхээр ороһон байгаа.

1903 оной ноябрын эсэстэ нүхэр Сталин Түрэн Сибирьтэ гурван жэлээр сүлгэлдэ. Зүүн байхада нүхэр Сталин Лениной бөмгөр абаһажа хиллэн байгаа. Сталини башынгай түрүүлһэн бөмгөр соо Владимир Ильич болол партини практикэ ажал-ябуулгын эрлэгтэйгээр шүүмжэлжэ, ойрын сагта партини хэжэ хүдэлмэришэ тусэбэе зааһан байха юм. Нүхэр Сталин большевистскэ партини байгуулаха тухай Лениной тусэбэе бээһүүлхын түлөө Ургэлээр сүлгэлдэ гарахы эрмэлзэжэ, 1904 оной январин 5-да сүлгэлдэ тэрээнэй, дахад Кавказда — түрүн Батумда, нүүгэрэнь Тифлиссэ бусана. Нүхэр Сталин Тифлиссэ бусамсаараа Закавказьедин большевистскэ организацинуудта толгойжо, Закавказьеда меньшевикүүдтэ эсэргүү хатуу шашта тэмсэл хэв. Нүхэр Сталин Батум, Чиагури, Бутанс болон Бакуда хоо олжо большевистскэ заргалууды амхидхэдэг ба шаштаруулан жэг-салгай, меньшевикүүд, эсэргүүд, анархистүүд болон националистнуудтэ эсэргүү тусуулан хэдэг байба.

Партини II съездын хүдэлээр большевикүүд Лениной хунгайлжэ дорэ меньшевикүүд, тэдэнэрэй опортунистическэ үзэл сурталда, бусайлан заагайруулаха ябуулгад эсэргүү хатуу шашта тэмсэл хэлэн байба. Орог-иной дай ба тэрээнэй дашармадан орон дотор гарһан революциноно хүдэлсөөний урхагата тус тэмсэлэе йлөө шангалжа. Парти дотор бий болон тэрэ кризиснөө гараха абадалы Ленин болол партини II съездые зарлаха шидхэдэ гэжэ мэдэбэ. Тэрээнэй түлөө тэмсэл хада бүхы большевикүүдэй гол зорилготэ болоо. Энэ тэмсэлдэ Лениной Унэн бата тийгэр тулгууринь Кавказда нүхэр Сталин байһан юм.

1904 оной эсэстэ нүхэр Сталин болол Закавказьедин Ленинско-искровскэ организацины большевистскэ организаци болон байгуула. 1904 оной ноябрыда Тифлиссэ болоһон конференци дээрэ тус организацины партини III съездые зарлаха түлөө тэмсэл ба Ургэн эхэ алгашин амхидхэжэ шидхэдэбэ абаа.

III съездые зарлаһын түлөө кампанине шашгадхалын зорилгоор РСДРП-гэй Кавказска комитет болол нүхэр Сталины Гавказай пролетаринай угаа томо центр болохо Бакуда элгээжэ. 1904 оной декабрыда тэндэ нүхэр Сталиной хүдэлмэришэ дорэ баһинска хүдэлмэришэдэй угаа эхэ-стачка боложо, декабрын 13-һаа 31 болон Ургэлдэһэн ба Россиян хүдэлмэришэний хүдэлсөөний түхэдэ эгээн түрүүлһэн хунгайлжэ шаштаруулангай хүдэлмэришэний коллективнэ дөговөр хэжэ абадалаар дүүрһэн байгаа. Тэрэ стачка болол «бүхы Росси доторки алдарта январско-февральскэ выступленинүүдэй эрлэг болоһон юм» гэжэ хожомын нүхэр Сталин бэшэ хэв. Тэрэ стачка хада 1905 ондо болоһон агугуула революциноно хүдэлсөөний сахилгаанайн болоһон байгаа.

Ленинскэ хуруулаһын пролетарска революционерэй бүхы хайн шанарнууд нүхэр Сталини бий. Тимэ хайн шанартай нүхэр Сталин дээрэһэ нүхэр Сталин революциноно ажал-ябуулгын ахин түрүүлһэн хунгайлжэ хүдэлмэришэний ачинг мэдээжэ хүдэлмэришэний болоо. XIX зуунай эсэстэ ба XX зуунай эхиндэ Закавказьеда нүхэр Сталиной ябууһан ажал-ябуулгын хаанша засагта ба капитализмда эсэргүү эрлэгтэй шашта тэмсэлдэ бүхы Россиян хүдэлмэришэний ангийн бэлдэхэ хэрэгтэ айнабар эхэ үүрэг дүүргэжэ.

Л. НАГОВИЦИН.

Калининска область. Немецко-фашистска ээждэгшэдэр дайнай үедэ Унэһинь болготороо шатаагдаһан Селжарово гэжэ хүдэлмэришэний тосхон-районной центр түргэнээр харгэн бодхогдожо байна. 521 гэр баригданхай. Тэдэнэй тоодо большевик, хүтгэдэй ахил, клуб, баня.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колхозингуудай гэр барилга. Эрхмн барилгаша, модоно дархан Н. Чамовой фото (ТАСС-эй фотограшм).

ХҮДӨГӨЙ ПАРТИНА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭ ТУҢАЛАМЖА

Партиная пропаганда ба агитацины асуудалууд

1. Коммунистуудай политическэ буралсалай ямар арга муууд байдаг бэ? Өөрынгөө үзэл мэдэрэлэе дээшлүүлхын хойноһоо, марксист-ленинзмын үндэһэн сургалууды шуудалхын хойноһоо коммунист бүхэнэй эсэһэ суусагайгүйгөөр хүдэлмэришэ ВКП(б)-гэй Устав эринэ. Марксист-ленинзмын шуудала шалгалдан хайн метод хада ном дөб-тэрэе тус тустай уншажа үзэхэ абадал болоо. Партиная организаци болол ха-яар юу үзэхэ наа дээрэ бэ, аман ном уншаха наа хайн ба гэжэ коммунистда хэлэжэ үзэхэ ээргэтэй. Түрүүлһэн эрлэгтэ бол-бол «ВКП(б)-гэй историйн Хураангы курсэ» шуудала абадал болоо. Теэд коммунист болол энэ классическа номы шуудала, дам сааша Ленин ба Сталиной бусад зохиолууды үзэхэ ёһотой. Марксистско-ленинскэ теорие тус тустай шуудала байһан хүнүүдтэ сар ургалжын туһаламжа үзүүлжэ байха шуудала. Партиная райкомой амхидхэжэ байдаг лекци ба консультацинууд энэ талаар ехэлэн үүрэг дүүргэдэг байба.

Өөрынгөө бэлдэхэлэй бага байһан ушарһа марксистско-ленинскэ теорие өөрөө шуудала шадахагүй байһан коммунистуудта, илангай залуу коммунистуудта, зорюула партиная райкомой тогтоолой еноор партиная эхин организацинуудай дэргэдэ политтургуулинууд байгуулагдаха байба. Эдэнэр тэнэ СССР-эй Конституци, оройноого арадай ажамые харгэн бодхохо ба хүгжөөжэ та-банжэлэй тусэбэе, ВКП(б)-гэй Уставы шуудала. Политтургуулины программа таба — зургаан харын байдаг. Энэ болзор соо коммунистууд болол тус тустай ном уншаха дадалтай ба зохино политическэ бэлдэхэлтэй болоод, саашадаа «ВКП(б)-гэй историйн Хураангы курсэ» өөрөө гү, али кружошто абажа шуудала болоо.

Партиная райкомой шидхэдэрин еноор партиная эхин организацинуудай дэргэдэ ВКП(б)-гэй историе шуудала кружогууд байгуулагдадаг партиная Центральна Комитет хоер янзын кружок байгуулаха гэгэһэн байна гэбэл: нэгдэнхэй, «ВКП(б)-гэй историйн Хураангы курсэ» үзэхэ ба нүгөөдөһөн, тэрээнэй нэгэн хамта Ленин ба Сталиной зохиолууды үзэхэ байба. Эдэ кружогууд бэлдэхэлтэй хайн пропандистуудтай, мүн марксистско-ленинскэ теорие кружогуудта абажа шуудала ху-рватай хүнүүдэй байгаал хадаһы амхид-хэгдэжэ болохо байба. Ийнэ кружогууды байгуулахада тэдэнэй абаха хүнүүдэй эрлэм болборсоол ба политическэ бэлд-хэлэй ади байха абадалы хараандаа абажа шуудала.

3. Партиная эхин организаци гэгэһэ мүнэ болон түрүүлһэн коммунистууды бур-галхын түлөө байгуулагдадаг байна. Гэ-бэшэ комсомолецуд, партиная баша колхозингууд, МТС ба совхозой хүдэлмэришэ ба спецнаистнуудта эдэ хуруулаһын гү, али кружогуудта абахагүй юм гэжэ ойлгожо болохогүй. Хэрбээ партиная баша эхин нэгэн хүн өөрынгөө эрлэм болборсоол тый талаар партиная историе шуудала кружошто абахада боломоор байгаа наһы, тэрээнэ кружошто абахада болоо. Гэхэ зуура партиная организаци болол кру-жошто абаха хүнүүдэй тоо тогтоогдон хожомынэ халаахагүй абадалы байга барилгатада ээргэтэй гэгэһэ.

«Эхнининь» Б. М. Унэһэй» 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117 ба 118-даха номернуудта.

Доржо Банзаровой нэрэмжэт институт

Манай Бурят-Монголын педагогический институт болбол Агуусхэ Октябриска социалистическэ революциин аша үрө мүн. Хаанга засагай үедэ харанхи балар дарлагданги байдалтай байсан бурят-монгол арад агуусхэ ороод арай туйламжаар дүүрэн эрхэтэ байдалтай боложо шадаһыннь элгэ. Арад зонхай ажахыгаа шэнэ, социалистическэ ёһоор байгуулхтайгаа хамта, эрхэмдэ хураха, наугахуудыг шудалха хүсэлтэй байһан дээрһээ педагогическэ кадрнууд хэрэгтэй болоһон байна. Мүнөө республика согоо гансааше дунда зэргын мэргэжэлтэй боло, мүн баһа дээрэ зэргын мэргэжэлтэ педагогическэ кадрнуудыг бэлдэхэ аргатай болоһонхой.

Манай Бурят-Монголын педагогическэ институт тогтоһоор 15 жэл боло. Энэ сар соо педагогическэ ба багшанарай институт хамта дээрэ 500 гаран багшаанаар республикытаа долоон жэлэй ба дунда хургуулинуудта бэлдэхэ үгэһэн байна.

Манай институт болбол нимэ мэргэжэлтэй багшанарыг бэлдэхэ: историн, физикэ ба математикын, ороод хэлэнэй ба литературин, естествознаниин ба химин, бурят-монгол хэлэнэй ба литературин, географин.

Институт хадаа бүхэ хуралсалаа эмхидхэ гэрээр, студентнуудай байха обшечитеар хүсэд хангаданхай. Библиотекадэ 100 мянганһаа дээш хонг номууд бии. Энэһөө гадна элдэб лабораторинууд ба уншалгын аай гэжэ мэтэ хүсэд хэрэгсэлүүдтэйгээр эмхидхэгдөн байна.

Манай институтай багшанарай гунда наугахуудай кандидат ба кафедрин доктор зэргэтэй болоһон 15 хүнүүд худалмэрижэ байна.

Эрдэмтэй зэргэтэй болохууд багшанарай наугахуудай кандидат боложо минимүү үгэжэ, диссертаци барихын тула бэлдэхэ байна. Тэдэнэй дунда энэ өөршөө институт дүүргэһэд бии юм (Руднева, Тшипкалов, Абашева, Возулин ба бусад). Өөршөө дээрэ хургуулинуудта худалмэрижэ багшанарыг бэлдэхэ гансал ассистентын уялга дүүргэлээр хураарлагдана бэшэ, манай институтыг дүүргэжэ гаралан отличнигууд центральна дээрэ хургуулинуудай аспирантурад хуража байһай (Танганова, Аржюнова ба бусад).

Манай институтай багшанар ба студентнууд партиин ба советскэ правительствен үгһөө үдэр бүрийн ороодоло ахарал үзэжэ байдаг.

Жэл бүхэндэ хэдэн миллион түхэр мүнгэ гүрэнһөө табигдана. Байнаар хураад студентнууд баран гүрэнэй гаргана стипенди дээрэ хурадаг байна. Бүхэ студентнуудай баран хуралгын түлөө түлхэдэг түлөөлөнһөө сүлдөөрдөгдэй. Эрхэмээр хурадаг студентнуудта үгтэхээр тусгаар зориулагдан стипенди бии юм. (Сталинэй нэрэмжэтэ, ВЛКСМ-эй 15 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Доржо Банзаровой нэрэмжэтэ стипендиүүд).

Институтта хуража байһан студентнуудай хуралсалайгаа хажуугаар, манай орон дотор ба гадаадыншье ороонуудта боложо байһан бүхэ событинуудыг мэдэжэ байха аргатай. Орой хамта 90 гаран элдэб янзын газета, журналнуудыг энэ 1947 он соо захинан байна. Институттай библиотекэһа имаршье хэрэгтэй номуудаа дуратай сагтаа абажа уншаха арга-боломжо байгуулагданхай. Студент бүхэн элдэб научна, ажахын ба политическэ темануудта институтайнгаа ба городоһые лекторинуудта абажа лекцинуудыг шагналсаха аргатай. Научно-студентскэ кружогуудта абажа, научно-исследовательскэ худалмэринһөө мэргэжэлыг дээршүүлжэ арга боломжонууд бии юм. Бурят-монгол хэлэн дээрэ ба ороод хэлэн дээрэ эмхидхэгдөн уран хайханыг самодетельностиин кружогууд болбол студентнуудай зугаалан сэнхтэ ба хожомо хургуулинуудта уран хайханыг самодетельностиин эмхидхэн үгтэл.

★
Е. РАМПИЛОВА,
Доржо Банзаровой нэрэмжэтэ Бурят-Монголой пединститутдай директор.

★ ★
Бэрлэхэ шадабари олохо газарын болохой юм. Литература творчествын кружоко студентнууд өөһадынгөө творческэ шадабарине хэрэг дээрэ туршлага шүлэг, аду бэшэгтэдэ хурадаг байна.

Манай институт болбол гансааше өөршөө республика соо алдартай бэшэ, мүн баһа орооһые областнуудта мэдэжэ юм. Баруун ба Зүүн Сибирини областнуудтаа хэдэн олон залуушуу манай институтта хуража байха зуураа, хураалгана эсэстэн хуртэргэжэлүүдэй, эрхэм мэргэжэлтэй багшанар боложо гаранхэ ороодоло байдаг. Жэшээлхэдэ, Н. Дроздова 7 жэлдэ Барнаул городто багшалажа байһанаа манай институтта эржэ ороод хуража байдаг. Тэрэ хадаа энэһөө хойшо жэл болоод байхада дунда хургуулин багшын диплом абажа гарахаа байна. «Хургуули болбол минин дадаһан, түрэн гудамга болоһон юм», — гэжэ Дроздова хэлэдэг. Мүнөө энэ хадаа сталинска стипенди абадаг.

Кемеровскэ областһоо эржэ, манай институтта хуража байһан студентка А. Пыркинова урдан багшаар худалмэрилһэн, дүршөлтэй, багшынгаа худалмэридэ айхатар дуратай юм, тингээд хэлэ абажа багшын диплом мүнөө жэлдэ абажа гарахаа байна.

Сталинска стипенди абадаг студент Б. Содномов анхан Хорин дунда хургуулида эрхэм хайн хуража, отличнигай аттестаттайгаар дүүргэжэ гараад, мүнөө манай институтта 4 жэл соо ходо эрхэмээр хуража байна. Тингээд мүнөө физикэ ба математикын багшын диплом абажа гарахан. «Хургуулида би бүхэ предметтэ адлар хурагша номб», — гэжэ Содномов хэлэдэг. Математикын кафедра Содномовы аспирантурада орхонь зүбсөөжэ байна.

Физико-математическэ факультетдэ III курсда хуража байгаа И. Яромбы мэдэхгүй хүн үгэ юм. Тэрэ хадаа эрхэм амжалттайгаар хурадагтайгаа түлөө, комсомолой худалмэридэ жүдхэмжэтэй хайнаар хабаадалсанайнгаа түлөө ВЛКСМ-эй 15 жэлэй ойн стипенди абадаг болоһонхой.

Историческэ факультетдэ II курсда хурадаг студент Ю. Абросимов болбол, урдан Улан-Удэ городой 3-дахы хургуулида хураһан, тингээд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда 1941 онһоо 1945 он хүртэр ябалсан студент юм. Энэһэнэй тухай бүхэл ном бэшэжэ болохо, Абари зангаар аятайхан, найруууу, бүтээсэтэй нягтаар хурадаг студент. Энэ студентын нүхэдтөө хүндэлэгдэдэг, бэшэ студентнуудтөө жэшөө харуулдаг байһанын сохотой.

Студент П. Цыдыпов урдан Агын пединститута дүүргэжэ гараһан, тингээд багшалажа байһанаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда кордожо, 4 жэл соо абажа эрээд, мүнөө бурят-монгол хэлэнэй багша боложо гарахаа эрхэм амжалттайгаар хуража байна. П. Цыдыпов болбол эрдэмдэ яажа хураха ба төрөнине яажа шудалгын жэшөө харуулалга студент юм.

Энэ мэтэн эрхэм студентнуудыг үшөө олоор нэрлэжэ болохо байна.

Манай институт хадаа эрхэ зэргээ бурин эдлэжэ, али төгшө худалмэрижэ байна. Хургаһанар ба студентнуудай лекторнууд болон худалмэрижэ, угаа эхэ агитационно-ойгууламжын худалмэри арад зонхой дунда абууддаг байна. Тэдэр элдэб олон төмөдэ элдхэлүүдэй, лекцинуудыг хэдэг.

Институттай студентнууд хуралсалайгаа хажуугаар, сүлдэтэй сагуултаа хаха юмһөө оложо ядадаггүй. Нэгэдхэ категориин шахматистнуудыг бии. Поэтуушье, зураашадшье, акробатуудшье, ураар уншаалшад, геор дугаашад, мэргээр буудашадшье, гимнастика хайнаар хэһээшье манай студентнуудай дунда олон юм. Манай институтта Доржо Банзаровой нэрэ олохо тухай правительствен тогтоомы манай багшанар ба студентнууд арга эхэ баяртайгаар утган байна. Энэһэнэй дашарамдуулан историческэ факультетдэ нэгэдхэ курсын студент Занданов, литература факультетдэ хердохи курсын студент Дугаринмаев, физико-математическэ отделениин нэгэдхэ курсын студент Бобыр гэгшад Доржо Банзаровой нэрэмжэтэ стипенди хуртэлсөнхэй.

Дүүргэжэ гарахаа байһан студентнууд гүрэнэй өкмэтин амжалттайгаар үгэжэ байна.

Ерэхэ 1947—1948 оной хуралсалда манай институтта шөнөөр орохо дуратанине абажа сонсохдоо. Педагогическэ ба багшанарай институтта шөнөөр абаха дуратанине шалгах комисси эмхидхэгдэнхэй.

Институт хадаа шэнэ студентнууд халуунаар утгажа абахын ба төдөнэй хура дураараа факультет шөлэжэ орохо арга боломжонуудыг хүсэд хангахэ бэлдэхэ эхилдэг байна.

Дунда ба долоон жэлэй хургуулинуудта худалмэрижэ 90 тухай хүсэд бэлдхэтэй багшанарыг энэ жэлдэ бэлдэхэ гаргаад, эрхэм мэргэжэлтэй педагогическэ кадрнууд боложо гараха шэнэ студентнуудыг абахаар бэлэн байнаби.

Чайковскийн нэрэмжэтэ Бурят-Монголой театрално-музыкальна училища болбол искусствын худалмэрижэлһөө бэлдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус училищын хореографическэ отделенидэ эрхэмээр хурадаг Алла Хандаранова.

В. Пановой фото.

Артистнар—Закаменда

Хабарай тарилгыг ба өргын пар халаалгын үедэ социалистическэ үргэн поли дээр үндэр ургасын түлөө мурсын худалмэрижэ байгаа колхозникуудыг культурна талаар хангахын тула Бурят-Монголой гүрэнэй Ленский орентэ хөгжмэтэ драмын театр уралхайнаний бригадануудыг ходоо илгээдүгдэ гаргаһан байна.

Закаменай аймагтай колхозуудта тус театрын № 2 уралхайнаний бригада гаран юм. Энэ бригада нүхэр Гавриловэй хүтэлбери дор нэгэ харын туршада тус аймагтай 18 колхозуудаар абажа тон Ленинхотой концерт ба зүжэг харуула.

Тэрэ бригадын концертнэ программа сонин уранзохеолю Хоца Намсаревэй «Тайшаг» ташуур гэжэ пьесын 2-хи картина, СССР-эй арадай артист Гомбо Цыденжавовэй «Снайпер» гэжэ пьесы соһоо ангуушанай спенэ, ВМАССР-эй габыата артист В. Хаматовай «Нааишанай ариун зорилго гэжэ нэгэ агатай пьесэ, Островскийн «Гроза» гэжэ пьесын 4-хи картина ороно. Мүн сонист нүхэр Шоболов ороод ба бурят ардуудай дуунуудыг гоо хайханаар дуулажа үгэдэг байба.

Дээрэ дурсагдаһан бригада койхозникуудта уран хайхан зүжэг шаада харуулаһаа гадна, полесой стап дөөгүүр дайшахы хуудануудыг ба хангы газетнуудыг гаргажа, тарилгын ба пар халаалгын абаһада үзэгдэгдэ дутуу дундаһыг элвэрүүлжэ, койхозникуудай амжалтануудыг туйлаха хэрэгтөн халуун туйламжа үзүүнэ. Төршөлөн арад зонхой дунда уран зохоолнуудыг, газетэ журналинуудыг уншажа, агитационно ойгууламжын худалмэри мүү бэшээр абууна.

А. Шадав. Манай корп.

Голландин демократическэ олонитын эрилтэни

ГААГА, июнийн 17. (ТАСС). Голландин демократическэ үргэн олонитэ Индонезитэй хэлсээ абуулгыг үргэлжэлхыг, сэрэгтэй абуулануудыг дары болуулхыг ба Индонезида байгаа голландска сэрэгүүдыг үсөөрүүлхыг эршэн. Эдэ эрилтэнуудыг олонитын партинууд (ажалай парти ба коммунистическэ парти) булдаа.

голландска нэгэдэмэл профсоюз ба хейд Вал централь профсоюз, индонезитэй бүгдэлениин сонголтон эхөнэрнуудэй бүгдэлениин сонголтон эхөнэрнуудэй залуушуудай элдэб эрилтэнуудтаа 30 мянга гаран мүн нимэ эрилтэнтэй голландска вительствода хандба.

Сербин арадай ажахыг хүгжөөхэ табанжэл түсэб тухай хуулин проектыг сербскэ правительства баталба

БЕЛГРАД, июнийн 18. (ТАСС). Сербин арадай республикын ажахыг хүгжөөхэ табанжэл түсэб тухай хуулин проект июнийн 16-да болоһон сербскэ правительство заседани дээрэ баталаг.

даба. Правительство болбол ивиин нэгэдхэжэ байгаа арадай скупшны сонголтон баталагдаа хуулин энэ проект ороуулаха байна.

Англида антифашистуудта хашалта үзүүлнэ

ЛОНДОН, июнийн 18. (ТАСС). Урдан сэрэгтэй алба ханан уладуудай профшистска англиска лигээр Дельстондо (Лондон) һая эмхидхэгдөн уйсын минтин дээрэ болоһон гурингүй байдалтай дашарамдуулан арестовалагдан 7 антифашистуудта агресивнэ абуудга гарбат гэгшэн гэмэлгэ Хойто Лондоной полицейскэ сүүдтэ июнийн 16-да сонсохдогдо.

шистска минтин дээрэ ораторай мунгэ провокационо худхгүй байһан хэлэһэн аад, сүүд дээрэ зэргэ эршэн хэдэ. Мослинэ ораторай байшааһан най тухай хэлэжэ, төрөнине «юрисдикци эгээл эхэ хүн» гэжэ нэрлэһэнһаа дааб гэжэ мэдэхэ баатай болоһон.

Плетте-Миллэ гэгшэ хадаа гэмтэ антифашистууд булдаа урдаһан алба ханан ба төдөнэрэй заримһаа үгэдэ шэн табыа харууланай туйламжа абаһан байна гэжэ сүүдтэ мунгэ мэдэлээр хойлоуулагдаа.

Энэ хэрэгтэ хаража үзэлтэ гэмтэ неделээр хойлоуулагдаа.

Бельгидэхэ гитлеровскэ үлэгдэлүүдэ дура зоргоорын табихыг бельгийскэ ажалшад буруушаана

БРЮССЕЛЬ, июнийн 18. (ТАСС). Гитлеровскэ эзэмлэгтэй урдаһан барисаатай байһан хүнүүдтэ хэтэрхэй эсэлээр хандагыг ба Бельгидэхэ нүүсэ фашистска организацинуудыг болон пошполно хэлэлсэ бельгийскэ хуули засагуудай дура зоргоорын табихыг буртуушаан 30 мянганай манифестаци Антверпендэ болобо.

Немецүүдтэй барисаатай байһан нүүдһаа саборскэ харагтэ гүрэнэй засагуудай таалаа юушье хамта байһаныг эрд буруушаажа бэлдүүлһэн резолюци минтин дээрэ үүсхэлтэйгээр алтаба. Ороноо туйламжа гаргагдаһан алаха притвордэ дари дүүргэйтэ болгохо гэжэ мунгэ өргөгдөнэ. Дайсангай холбоотойнуудаар хүтэлберилогдэжэ байдаг дура хайханыг бүхэ предпринимательскэ фирмнуудыг бойкотировалхыг мунгэ зоо уралагдана.

Антверпендэ гол үйлсэндээр демонстрацинуудай абаһанай һуудлар илпором дээрэ олоон хүнүүдэй хабаадалгатай минтин болобо.

Хитадай армин шэнэ формирванинууд байгуулагдана

ШАНХАЙ, июнийн 18. (ТАСС). Байса мэдэжэ байгаа уладуудһаа ба журналистуудһаа ороһон мэдэһөнэй ёһоор, Хитадай правительство ойрын сагта хайн дуранай сэрэгтэй частнуудыг байгуула эхилхээр байна. Эдэ частнуудай состав соо динлэнхидэ американска далайн абаһан сэрэгтэй табигданан солдадууд ба байһан бусад американска частнууд табигданан солдадууд ороһон. Эрхэм хураар эдэ частнуудта гадаадын мунгээр эхэ салын туйламжа юм гэнэ.

рэгтэй табигданан солдадууд ба байһан бусад американска частнууд табигданан солдадууд ороһон. Эрхэм хураар эдэ частнуудта гадаадын мунгээр эхэ салын туйламжа юм гэнэ.

Американска фирмэнүүд барселонско ярмаркада хабаадалсана

НЬЮ-ЙОРК, июнийн 18. (ТАСС). Американска 148 фирмэнүүд Барселондо боложо байгаа ярмарка дээрэ эдэ бараа табиха гэжэ «Нью-Йорк Геральд Трибюн» газетэ мэдэсэна. Барселондо табигданан эдэ бараануудай дунда автомобиль, станогүүд гэхэ мэтэ байна. Барселондо тэрэ шөлөн өөһадынгөө эд бараануудыг Швепи, Дани, Голланди, Швейцария ба Чили гэхэ мэтэн гүрэнүүд табиха.

Харюусалгата редактор оролгошо Д. Д. ЛУБСАНА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурят-Монголой педагогическэ институттай студентнууд экзамен баринаһангаа һүтлээр институтһаа гараад абажа байна. Дегтяревой фото.

„Б.-М. Умэнэй“ материалаар хэмжээ абтаба

„Түнхэнэй МТС-тэ ажалай эмхидхэл нула“

«Түнхэнэй МТС-тэ ажалай эмхидхэл нула» гэгшэн гаргалгай стечка манай газетһын энэ оной майн 28-дай номерто тодолоһон һэнэ. Тус статья соо Түнхэнэй МТС-эй практиктууд мүү забабаритай, горючий ехээр гаргалжа, трактористнуудай жэлг заршам нула гэжэ бэлдэгдэн байна.

хаража Угэдэ дээрэ дурсагдаһан дугадалнууд бии байһанын элвэрүүлдэгдэ. ВКП(б)-гэй айкомой бюро болбол МТС-эй дирекци ба парторганизацине тракторна паркын худалмэриг Ундэрөөршэ хайжааруулхыг, энэ статья соо халгагдаһан дутуу дундаһыг тэрэ дары усалдахыг уялгаба гэжэ, ВКП(б)-гэй Түнхэнэй айкомой секретарь нүхэр Москалев манай редакцияда мэдэсэна.

„Хэжэнгэдэ шэнэ түлнүүд гаргална“

Иича гаргалгай статья манай газетһын энэ оной апрелин 29-най номерто тодолоһон байгаа. Энэ статьягй ёһоор шалгалта боложо, дутуу дунда зүйлнүүдыг усалдаха тушаа хэмжээ абтаба. «Зургаанай зам» колхоздо шөнэ участково ветврач нүхэр Верхошина, Лениней нэрэмжэтэ колхоздо ветфельшер эльгэгдэбэ. Эдэ колхозуудыг

түл гаргалга усалдахдаба. Шэнэ түлнүүдыг абалгыг эмхидхэхэ тухай зааваринуудыг үгэхэ, мүн политическэ-инитын худалмэриин шагнадаһын тула дээрэ дурсагдаһан колхозуудта ВКП(б)-гэй айкомой, айгүйсэдокомор харюусалгата партийна ба советскэ худалмэрилогшад, мэргэжэлтэй эльгэгдэбэ гэжэ ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айком манай редакцияда мэдэсэна.

Мяха ба овозь хэршэдэг машинка

«Металлоширпотреби» завод мяха хэршэдэг машинкануудыг хэдэг болоһон. Мүнөө хабхын хэдгэдэ байна

Тус машинкаар мяха хэршэхөө гадна эдэбэ овозь хэршэжэ болохо юм.

Реляцияда өрөһөн бөшөг

ТАРЯГАА МАЛДАА ЭДЮУЛНЭ

Закаменай аймагтай «Боевик» колхозой поли жэгдэхэнээр ногоорго эхилэ юм. Төөд, һая ургэжа эхилһэн таряагаа хашаалаггүй байһан хэрэһөөнэй адуу малнууд эдлэжэ байна. Ичмэ ушарнууд элбэжэ жэл бүри үзэгдэдэг. Энэ жэлдэ мүн э урлыгхыла дабгажа, хашаалага забабарлаагүй, шэнэ хашаа баряггүй байһаар. Колхозой хүтэлберилогшад энэ чаргтэ хэзээ анхаралаа табижа, зохистой хэмжээ абаха юм?